

ANAMNESIS,
SIVE

COMMEMORATIONIS
SANCTORVM HISPANORVM,

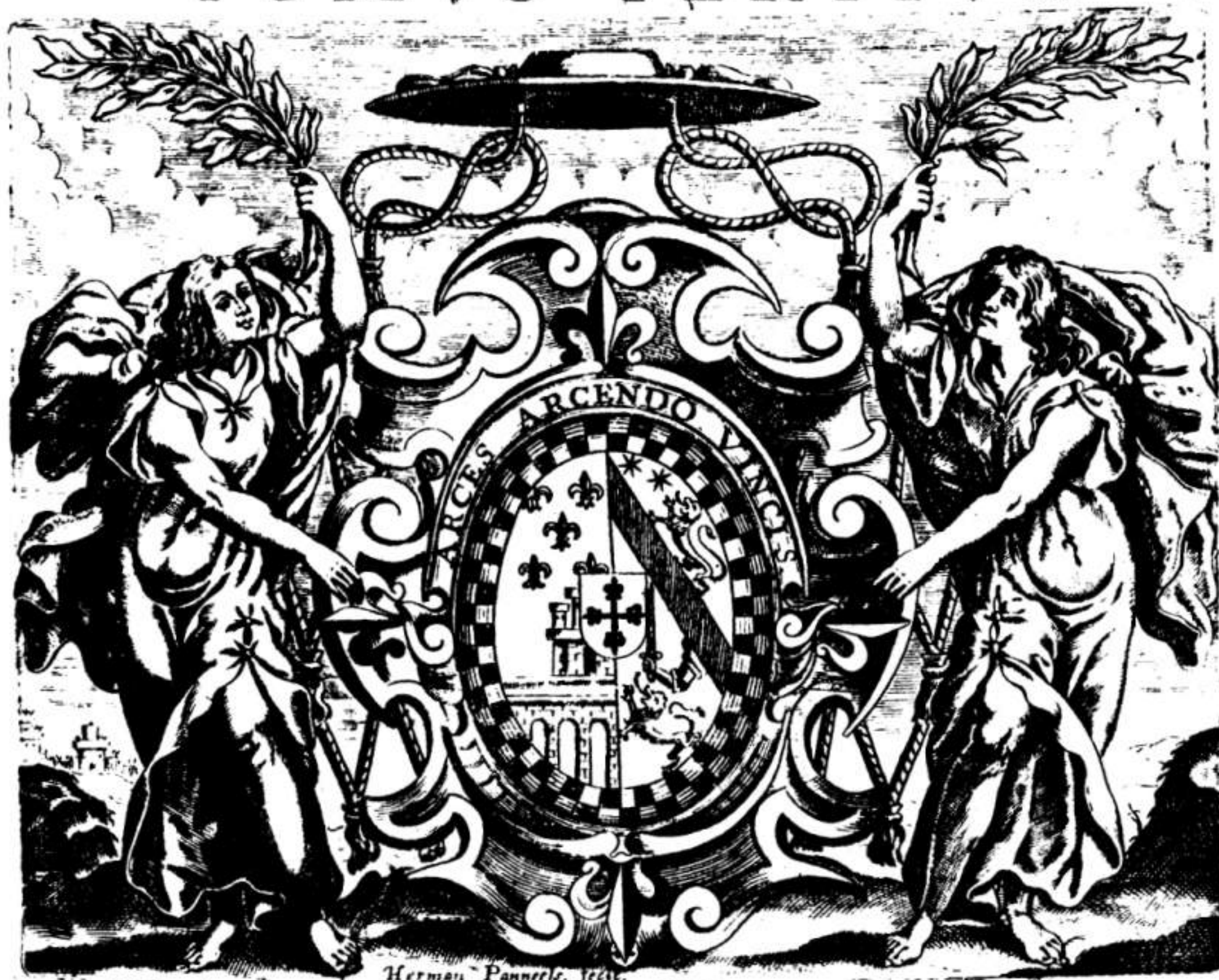
AD ORDINEM, ET METHODVM
MARTYROLOGII ROMANI,
QVO VTITVR ECCLESIA CATHOLICA;

AUCTORE

D. IOANNE TAMAYO SALAZAR.

*I. V. C. Presbytero Ilipensi Beturi-Turdulo; Illustrissimi Domini,
ac Domini DIDACI DE ARCE REYNOSO Episcopi,
& Generali Inquisitoris Hispaniæ Secretario.*

TOMVS TERTIVS.

LVGDVNI.

Sumptib. PHIL. BORDE, LAVR. ARNAVD, & CL. RIGAVD.

M. DC. LV.

SDCMMXIX M SUPERIORVM PERMISSV

Hæc sunt quæ de hac TRANSLATIONE elicere valui-
mus, & quæ pro qua-
libet vrbe, & Monasterio monumenta recensentur. Attamen Dv o hîc adnotare
placuit ad elucidationem auctographorum suprà memoratorum: ALIVD est, vt
quid licentia Regis desiderabatur, ad transferenda CORPORA Sanctorum, ita
vt opus fuisset SS. *Dominicum*, & *Garsiam*, Regem adire? Cui dubio notandum est
ex Imperatorum rescripto in l. *Nemo*, C. de Religios. & sumpt. funer. nemini licere
humanum corpus ad alium locum transferre sine Augusti affatibus. Quod & à
Patribus Concilij Moguntini cap. 15. comprobatum credimus ex illis verbis:
CORPORA Sanctorum de loco ad locum nullus transferre præsumat, sine consilio Prin-
cipis, vel Episcoporum, Sanctaque Synodi licentiâ. Quæ verba transtulit Gratianus in
c. corpora, de Consecrat. Distinct. 1. vbi gloss. verb. Principis, prosequitur: Cùm hoc
(scilicet SS. Corporum Translatio) esse non potest sine scandalo si fieret sine consilio
Principis, & specialiter de Ecclesiis, quarum est Patronus. Exempla qui velit adeat
Ioannem Ferrandum in *Disquisit. Reliq. lib. 1. cap. 7. fol. 217*. ALIVD est circa mo-
rem iurisiurandi ad Reliquias Martyrum, de quo quia plura agemus infra Tom. 5.
Die XXVII. Octobr. hic tantum Scriptorum de hoc agentium nomina per remissio-
nem exponemus. Gretser. de *Cruc. cap. 83. lib. 1. & lib. 2. cap. 17. & 21. & lib. 5.*
Paralip. fol. 83. & seq. S. August. *Epistol. 137.* S. Greg. Pap. *Hom. 32. in Euang. &*
lib. 11. Epist. 10. S. Gregor. Turon. de *Glor. Martyr. lib. 2. cap. 38.* Plura etiam con-
gerit Amicus Noster Ioann. Ferr. d. *Disq. Reliq. lib. 2. cap. 13. fol. 475.*

Licentia
ad transfe-
renda cor-
pora San-
ctorum re-
quiritur, &
quare.

Iurare ad
corpora Sã.
ctorum in
usu fuit.

QVARTO IDVS MAII. DIES XII.

A. In Diœcesi CALAGVRRITANA Hispania apud Ruco-
nes S. DOMINICI cognomento CALCIATENSIS,
qui cùm Religionis cucullam induere satageret, & B. Æ-
milliani fratribus adharere percuperet, ab eis explosus, S.
Gregorij Ostiensis discipulus factus, eius est vestigia
secutus, donec ab eo diuisus, syluam arborum densitate
confusam sternit, hospitium adificat, viam aperit, quâ pe-
grini Compostellam tutò procederent, pontem extruit,
& urbem; & miraculis tandem clarus obdormiuit in
Domino.

B. Apud PORTVM-VIRIDEM Cathaloniam in Hispania, S.
PANCRAII Eremita, qui ex Italiâ oriundus, cùm
apud Longobardiam secessisset, B. Eudaldum ad fidem
conuersum, in Christi præceptis instruxisset, è patriâ ex-
traxisset, & in Cathaloniam nauigasset, ibidem per ati-
quot annos vita solitaria incumbens, de morte conscius, ad
vitam illustris Confessor properauit æternam.

C. NVMANTIE in Hispania Tarraconensi festum Tran-
slationis sacrarum Reliquiarum BB. NEREI, ACHILLEI,

et PANCRAII Martyrum, quas in Hispanias ad-
uexit S. Eugenius I. Toletanus Episcopus, et quarum ad-
huc memoria nostris seculis perseverat.

D. ROMÆ natalis S. SOTERIS Virginis, et Martyris,
cuius sacra lipsana in Cænobio Sanctimonialium Sanctis-
simi Sacramenti Madridensi, honorificè coluntur, et ad-
seruantur.

NOTÆ.

A.
Martyro-
logia.

ANCTVS DOMINICVS Calciatensis Confessor.] Eius memo-
ria in Romano Martyrologio hoc die inuenitur; cui conueniunt
Castellani P. Vasq. Lusitanum, P. Lupi, & Hispanum MS. P. Higue-
ra; necnon Ioann. Molan. in *Addit. ad Vsuard.* Arnald. VVion
in *Monastic.* & Hugo Menard. in *Benedictin.* Sed quo iure, inter
suos isti Martyrologi Sanctos, nostrum reponant, non inuenio; nisi ex hisce
VVionis verbis: *Et si non ignorem eundem (DOMINICVM) vitam Monasticam so-
lemniter professum non fuisse, quod ijs in Cænobijs, in quibus viuere peroptabat, susceptus
minimè fuerit, placuit tamen hic inserere, quod ex Historijs cognouerim, eundem ad fi-
nem usque vite habitum S. Benedicti gessisse, & quod opere nequinit, voluntate per-
fecisse.* Hinc colliges nequaquam fuisse Monachum actu, imo nec habitu, cum
hoc ex Nostris non pateat Historiis. De eo scripsere Marianus Sículus de Reg.
Hispan. lib. 5. Alphons. Vener. in *Enchirid. Temp.* fol. 154. Marieta Histor. SS. Hispan.
lib. 1. cap. 11. & lib. 6. cap. 18. P. Marian. Histor. Hispan. lib. 10. cap. 7. P. Truxill. in *The-
saur. Concionat.* tom. 2. fol. 1109. Ioann. Maldonad. Hist. SS. fol. 113. Ioann. Haræus
eadem Histor. fol. 445. Ex Florib. SS. Vega, Sanctorus, Æmillianus, & Villegas. Ex Bre-
uiariis Antiquis Hisp. Compostellanum, Calagurritanum, Placentinum, Palentinum,
& alia complurima. Eius Acta patrio sermone descripsit P. F. Ludonicus de Vega ty-
pis apud Burgos edita Ann. 1606. Illa ex *Legendario Asturicensi* ab hinc CCC. LXVI. I.
ann. MS. dabimus.

ACTA S. DOMINICI CALCIIATENSIS Confessoris Hispani Eremita; ex Leg. MS. Asturicensi.

Leet. I.
Origo.

IN Dei Omnipotentis honorem, & B. DOMINICI Confessoris, pauca de
eius Vita & Miraculis plurimis, adiuuante Domino, prosequemur. Beatissimus
igitur DOMINICVS laica professionis, & illiteratus existens, è VILLORIA
in Cantabrie finibus positâ originem duxit. Qui ad partes Ruconie gres-
sum dirigens, quasi ad sua dispositionis portum peruenit. Ibi quædam per aliquot
dies moram faciens, statuit intra se, communem vitam, in contemplatiuam
mutare.

Eremita.

Leet. II.
Ordinem
Benedicti-
num ingre-
di curat, sed
respuitur.

Leet. III.
Cuidam Ere-
mita adhe-
ret, à quo
deinde di-
scedit.

AD Abbatem igitur Valuanerie Ordinis S. Benedicti celeriter tendens,
humiliter petijt, se in eius admitti consortium, & sacrarum doctrinis imbui
literarum. Cuius voto, cum prefatus Abbas renueret, Vir Sanctus ad S.
Æmilliani Cænobium accessit, & Abbatis presentiam adiuit, ut suum pro-
positum adimpleret. Abbas enim vita sua deputans occultare infamiam, ut
alter fecerat, ipsum refutauit. Impar enim morum proprietates mores di-
screpantes sibi minimè appetit sociari. Inde Vir Sanctus recedens, ad quen-
dam S. Eremitam, qui circa Monasterium S. Æmilliani degebat, per-
rexit.

EREMITA solitariam ducens vitam, paruunculam Orationis domum sibi
composuerat. Habito protinus vicissim de contemptu Mundi sermone, adiecit
Eremita:

Maij Dies XII.

Eremita: Si locus iste tibi placet, cedere præstò sum, festinabo mihi aliu parare. S. DOMINICVS respondit: Nolo sic tuis commodis ditari, vt tua Dispositione priueris. Sic sancto vale dicens Eremita, ad Borouanos profectus est fines, qui nunc CALCIATA vocantur, & à peregrinorum strata non minimo distat situ; quo in loco cellulam in honorem B. MARIE fundauit. Per lustrum ibi, & amplius diutius, hortum fertilem, cum amans arboribus, & vineis sæcundissimis plantauit.

EODEM quoque tempore, quidam sanctus Episcopus Gregorius nomine, in partes Hispaniæ ad prædicandum Dei verbum peruenit. Quo audito, B. DOMINICVS ad ipsum tendens, vt animam eius salutaribus doctrinis reficeret, ipsius discipulus efficitur, illumquæ est longo tempore, vsque ad obitum eius, comitatus. Beatus igitur DOMINICVS sancto priuatus patrono, quid de suo diffiniret statu cogitauit. Considerato enim loco, ubi Christi pauperibus suam substantiam distribueret, tandem Villam aggressus est, qua ab ipso sortita est nomen, scilicet S. DOMINICI de Calciata, ubi nunc veneranda consistit Ecclesia, in qua eius sanctissimum Corpus honorificè quiescit sepultum.

LOCVS iste tunc erat nemoribus densus, & latronibus frequentatus, & transeuntibus valdè periculosus: modo est fertilis, & amans, per quem undosa lympharum vorago fluebat, ad cuius euasione, pontem sibi fundare disposuit. Domo tamen sibi, & familia sua in primis instructa, & prope ipsam paruum orationis domum in honorem B. Virginis fabricauit. In hac Vir beatissimus crebrò intendens orationi, ad sustentandam corporis debilitatem vsque ad cellam baculorum sustentaculum supponebat. Ad Pontis quoque adificationem, quasi ad opus commune, auxilium Villarum circumiacentium impetrauit. Habitatorum verò ipsi huic tam pio operi unusquisque pro suis viribus succurrebat.

QUODAM festo, huius operis causâ, ruricolæ de corporali subsidio in Ecclesia ad Missarum existens solemnia requisuit. Petitione S. Viri populo expositâ, Quidam animalia, alij currus, alij verò personaliter auxilium promiserunt. Tunc quidam rusticus peruersus, & indeuotus, affectans sancto Patri illudere, cum haberet in Montanis duos Tauros feroces, quos nunquam tangere potuit, dixit: Ego duos Tauros, quos in montibus habeo in subuentionem Pontis illius per diem vnâ promitto; ita tamen, vt Pater DOMINICVS ipsos de monte perducatur, & ad currum vehendum simul coniungat. Almus Deo DOMINICVS, cuius spiritus cælo inharebat, subridens, ait; Conditionem voti tui, opitulatione diuinâ complere tentabo. Tauri verò viso B. DOMINICO, omni ferocitate deposita, à S. Viro sunt per cornua capti, atque iugo vehiculi, cum omni suauitate, coniuncti; qui lenius, & auius alijs bobus domitis, onus sibi impositum ad pontem traxere prædictum.

SEPTEM quoque annis antequam Vir Beatus ab hac vita, ad Dominum migraret, sibi lapideum excidit sepulchrum; quod singulis annis annona replebat, pauperibus per industriam misericorditer diuidenda. Cum quadam eius commater ad eum visitandum, quadam die venisset, Vir sanctus dixit ei: Commater Deo deuota, mansiunculam, quam nuper construxi, nunquam tuis oculis conspexisti. Cumque Sepulchrum ambo cernerent simul, commater adiecit: Quare membrorum tuorum requiem, ab Ecclesia tam remotam tibi parasti? Cui B. DOMINICVS: In prouidentia diuina est me ab Ecclesia in posterum nullatenus sequestrari, aut enim Ecclesia, nostra sequetur vestigia, aut Nos eius beneficia prosequemur. Mirares! Quod Vir Dei ore prophetico prædixerat, hodie completum conspicitur; quia ad eius monumentum, Ecclesiam peruenisse, cunctis manifestum apparet.

HIS, & alijs quoque plurimis pollens virtutibus, arumnas huius sæculi varias sustinendo patienter IV. Idus Maij Anno Domini M.C. IX. multis plenus meritis gloriosis migravit à sæculo, ad Dominum, Corpus in terris, cælo spiri-

Mart. Hisp. Maij.

N 3 tum

Leet. IV.
S. Gregorius
Ostiensis se
subiecit.

Leet. V.
Pontem in
Calciata
extruxit.

Leet. VI.
Duos Tauros
feroces
mansuefecit.

Leet. VII.
Prophetat
qua euentura
sunt in
loco eius se-
pulchri.

Leet. VIII.
Mortitur.

Sepelitur.

Rusticus
obscatur.

Leet. I X.
Militem à
damone li-
berat.

Leet. X.
Peregrinus
suscitatur.

Miraculū
de Gallo, &
Gallina,
quid?

Aliquorum
Scriptorum
errores cir-
ca originem
deteguntur.

tum destinando. Cuius Corpus gloriosum, deuota eius familia, in tumba, quam ipse sibi parauerat, honorifice tumulauit. Accidit postmodum, quod Agricola quidam arbores, quas Beatus Dei Confessor, in horto, & extra plantauerat, properauit, accepto securi, radicibus extirpare. Qui dum incisioni propensius instaret, & à vicinis transeuntibus, ob hoc continuè increparetur, nec desistere vellet, diuino flagello luminibus est priuatus. His mirandis, miracula stupendiora succedunt.

ITEM quidam Miles valdè locuples de Gallicanis partibus oriundus, male à demonio vexabatur, qui gratia recuperandi sanitatem ad S. IACOBVM peregrè veniens, per villam huius Sancti transiit. Cùmque ligatis pedibus, ac manibus, ad eius tumulum duceretur: statim fuit à demonio liberatus. Ipso verò iter incæptum prosequente, hostis antiquus omnes eius euectiones, in recompensationem amissi corporis, antequam limina B. IACOBI visitaret, interfici procurauit. Miles enim de peregrinatione rediens, cùm ad pontem S. Viri appropinquaret, sciens se eius precibus liberatum, à descensu pontis, vsque ad sanctum sepulchrum eius, flexis, nudisque pedibus, & genibus, laudans apud Deum ipsius meritum, & potentiam, est cum magna eius deuotione, & reuerentia regressus. Vigilijs verò ibidem ab eo deuotissimè celebratis, ac muneribus largissimis solemniter oblatis, ad propria est cum ingenti gaudio, & exultatione reuersus.

ITEM accidit, quòd cùm peregrinus quidam prope locum illum diuertens obdormiret, casu exorbitantes boues, rotà miserum oppresserunt. Quod ut agnouit Vir Dei, defuncti manum tenens, eleuatis oculis in cælum, in hanc deprecationem prorupit: Domine Deus Omnipotens, qui me in hunc locum tua prouidentia adduxisti, vt in tuo nomine omnia hæc operarentur insignia, ostende potentiam tuam, vt omnia quæ tua ædificantur virtute in hoc loco, tuo noscantur Nomini ædificata, à quibus generis humani, & veritatis inimicus aufugiat, & concede vt anima huius famuli tui ad suam reuertatur mansionem, & omnes credant extare hic tuum brachium cum potentia. Quo dicto, defunctus ad vitæ spiritum redijt.

Haftenus Acta. Alia complura miracula qui legere cupit, adeat P. Vega in eius Codice Hispanico; Nunc tantum addam illud celeberrimum de Gallo, & Gallina ad eius tumulum permanentibus. Ibant (inquiunt Fasti Mariani fol. 362.) coniuges p̃j Compostellam, & trahebant pietatis suæ comitem filium forma liberali iuuenem. O vt periculose castitas peregrinaris! Ad S. Dominici Calciatensis urbem perueniunt. Hospitis filia oculis capta adolescentis, capere etiam ipsum nititur. Euadit hic amoris laqueos, sed non odij. Subdola enim inter sarcinulas castissimi argenteum craterem condit, & abeuntem de furto accusat. Damnatur, ducitur, & in furcam tollitur, sed non moritur innocentia. Dùm enim mæsti parentes iter relegunt, dum agrè & pedes trahunt, & animas, senectutis scipione filio amisso, dùm frui illos vel pendentis aspectu iuuat, ecce ab infelici arbore filius: Quid viuo lachrymis filio parentas mater? viuo, B. DOMINICO subcollante: i, Iudici dic, ne damnare pergat, quem mors absoluit. Vix hac ille ad matrem, cùm mater hoc ad Iudicem refert mensa accumbentem. Hic; tam scilicet filius tuus viuit, quàm assus hic cum gallina sua gallus, qui lautus, vnctusque, sepulchrum stomachum expectat. Iam carpere parabat, cum gallus, & gallina in vitam se erigunt; innocentia victri- ci alis applaudunt, gallus etiam Paena canit. Ergo damnat se ipsum Iudex, & innocentem missum facit. Volucrum verò proles posthuma etiam hodie plumas suas cum laudibus S. DOMINICI Calciatensis in omnem orbem spargit, nunquam omnes, licet tot quotidie vellicent, euellendas. Sic legenda sunt verba Fastorum, nam quæ inibi dicuntur de B. MARIA, & S. IACOBO subcollantibus puerum pendentem, absunt à Nostris historiis, vt videre est apud Marianam, Marietam, Venerum, & Vegam.

Nec sunt audiendi, qui S. Confessorem ex Italia oriundum somniant; quia vt & ipsi affirmant ex Oppido VILLORIA illum ortum constituunt. Nullum autem in Italia oppidum tali inuenitur nomine consignitum; at sic in Cantabria Hispaniæ: ergo errant qui illinc oriundum commentant. Simili modo alij, inter quos Philipp. Ferrar. in Topograph. SS. lit. C. fol. 30. qui apud Oppidum LA CALCADA

Placentina

Placentina diœcesis, in Itinere ex *Placentia* Hispaniæ, ad *Salmanticam*, primos visuæ lucis radios conspexisse *Dominicum*, hallucinantur, fortè allecti ex nominis tautologia; quia tale quid vix inuenitur scriptum. Aliam insecutus est viam P. Marieta, & etiam cum eo Mend. Sylua in *Populat. Hispan. fol. 24. cap. 22.* qui ad urbem VICTORIAM reicit S. Confessoris originem, sed proculdubio, absque duce, & historica ratione. Nec me mouet *Martyrologium Calagurritanum MS.* à quo hæc opinio desumitur, vt ipse fatetur, asserens, in illo scriptum inuenisse *Victoria*; nam inter VICTORIA, & VILLORIA, penè nulla discrepantia est: & vbi C, & T. literæ conspiciuntur, duas LL. substitui debere antiquorum *Breuiariorum* compaginata veritas persuadet: sic in antiquissimis *Burgensi, Asturicensi, Compostellano*, & alijs suprà relatis *Breuiarijs* inuenitur.

CIRCA obitus S. Presbyteri diem, & annum vera in Actis supputatio est; quia *De Die, & si S. Gregorius Ostiensis*, cuius fuit discipulus DOMINICVS, obiit Anno M.XLIV. & Anno obitus inuestigatio. post eius transitum Noster S. Eremita *Quinque* consumpsit annos in extruptione Pontis, post cuius fabricam, *Sexaginta* superuixit annos, proculdubio eius mortis tempus ad Annum M. C. IX. consignandum erit. Sic etiam F. Ludouic. de Vega *Histor. S. Domin. Calciat. 1. p. cap. 24. fol. 87. col. 2.* Hinc non est cur Baronio in *Not. ad Roman. Martyrol. h. d. lit. I.* nec Canisio in *Notis ad Flor. SS. Ribadeneyr. tom. 2. fol. 175.* inhæreamus, dicentibus, S. Virum ad Annum M. LX. occubuisse, quia hæc computatio fallit, ex rationibus hîc, & suprà die IX. huius Mensis allatis, & ideò pro hac opinione stat communis sententia.

CALCIATA. Vrbs est celebris in *Ruconia* prouincia *Hispania*, quam *Rioja* appellant, sita in Diœcesi *Calagurritana*, Cathedrali Sede condecorata, ita vt Episcopus *Calagurritanus*, vnà & *Calciatensis* vocitetur. Hæc à S. DOMINICO Nostro sumpsit exordium, nam illi territorium concessit *Burenanum* Adephonius VI. Castellæ Rex, vt Ecclesiam exstrueret. Post *Alphonsum VII.* cuidam Abbati Sanctio Anno M.C. XXX. indulgit, vt illam Ecclesiam adaugeret, & in tantum creuit, quòd Anno M. C. XXXVII. *Calagurritana* applicaretur Basilicæ; hinc auspicijs cuiusdam *Præuilegia.* Proceris *Naiarensis* qui *Burgum* addidit, sic fuit amplificatum Oppidum, vt Anno M. C. LXXX. *Rodericus* Episcopus in Cathedrali erigeret Ecclesiam. Videndi de hoc *Garibay. lib. 1. c. 10. lib. 11. c. 26. & 28. & alibi.*

S. PANCRA TI VS Eremita.] In peruetustissima *S. Eudaldi* Martyris historia, quam *Ruspollense* conseruat *Cænobium*, referuntur Acta S. PANCRA TII Eremitæ, & *S. Eudaldi* in fide Magistri, quæ suprà die antecedenti subiecimus. Et licet P. F. Vincentius Domenec in *Historia SS. Cathalonie*, nec vllus alius de isto Sanctissimo Anaethoreta verba fecerit, forte propter diei transitus ignorationem, ex quo sub silentio illius Angelicam vitam agnoscimus tumultatam; Nos qui eius sanctitudinem ex ecphrasi Actorum *S. Eudaldi* canonizatam perpendimus, in huius diei anamnesim tanti Viri supponimus, quia de alio *S. Pancratio* ab Ecclesia recblitur natalitium, & non absque duce; nam frequens est inter Martyrologos placitum, quando dies transitus ignoratur alicuius Diui, festum dormitionis appingere, quo alterius eiusdem nominis celebratur memoria. Hoc & Nos insequentes exemplum cum hac die annuetur *S. Pancratij* Martyris commemoratio Romani, itidem *Nostri* isto die subscribere acta properauimus.

ACTA S. PANCRA TII ANACHORETÆ, & Confessoris, ex Actis MS. S. Eudaldi Martyris.

PANCRA TI VS natione Italus, origine Longobardus, à lasciuientis adolescentia primordiis, sibi vitam solitariam elegit in eremo. Cuius vt melius conquireret possessionem, mundi contagia fugiens, in vastam se solitudinem, vt Deo, & sibi viueret, constanti resignatione relegauit. Ibidem quippe tugurio, & Oratorio constructo, per plures annos, in contemplatione, ieiunijs, & Oratione vitam absque tergiuersatione transegit. At quadam die, dum in oratione persisteret, damula fugitiua à canibus insecuta ad vsque Oratorij centrum, est pauca fatigatione progressa. Qua ad S. Viri pedes pronoluta;

Origo.

Secessit in
Eremum.

Dama ad
eius pedes
pronoluta.